

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ЗАКОНА ЗА ОТБРАНАТА И ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ

(обн., ДВ, бр. 35 от 2009 г., изм., бр. 74, бр. 82, бр. 93 и бр. 99 от 2009 г., изм. и доп., бр. 16, бр. 88, бр. 98, бр. 101 от 2010 г., изм. и доп., бр. 23, бр. 48, бр. 99 и бр. 100 от 2011 г., изм. и доп., бр. 20, бр. 33, бр. 38 от 2012 г., изм., бр. 15, бр. 66 и бр. 68 от 2013 г., изм. и доп., бр. 1 и 98 от 2014 г., изм. бр. 14, бр. 24, бр. 61, бр. 79 и бр. 88 от 2015 г., изм. и доп. бр. 13, бр. 17, бр. 50, бр. 81, бр. 98, бр. 103 от 2016 г., изм. и доп., бр. 58, бр. 85, бр. 103 от 2017 г., изм., бр. 7, бр. 77 и бр. 98 от 2018 г., бр. 17, 42 и 94 от 2019 г., изм. и доп. бр. 38, 69 и 109 от 2020 г., изм. бр.16, 23 и 25 от 2021г., изм. бр.15 и 62 от 2022г., изм. и доп. бр.14 и 84 от 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.2, 38, 39 и бр. 70 от 2024г.)

§ 1. В чл. 6, ал. 2, т. 2 след думата „прогнозиране” се добавя „и възпиране”.

§ 2. В чл. 16, т. 7а думите „и/или модернизация на въоръжение, техника и оборудване“ се заменят с „на отбранителни продукти“.

§ 3. В чл. 19, се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се т. 1а:

„1а. привежда в изпълнение стратегическите планове за действие на въоръжените сили или на части от тях;“

2. В т. 2 думите „и оперативна“ се заличават.

§ 4. В чл. 20, т. 4 думите „военновременните планове” се заменят с „държавния военновременен план”.

§ 5. В чл. 22, ал.2 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 9 думите „и възлага изпълнението му“ се заменят с „и ръководи неговото изпълнение;“.

2. В т. 11а думите „и/или модернизация на въоръжение, техника и оборудване“ се заменят с „на отбранителни продукти“;

3. В т. 11б думите „и/или модернизация на въоръжение, техника и оборудване“ се заменят с „на отбранителни продукти“;

4. В т. 13 след думите „въоръжените сили“ се добавя „или част от тях“, а думите „и оперативна“ се заличават.

5. Създава се т. 13а:

„13а. предлага на президента на републиката, привеждането в изпълнение на стратегическите планове за действие на въоръжените сили или на части от тях;“

6. В т. 15 думите „от мирно във военно положение“ се заменят с „от мирно време в извънредно положение, военно положение или положение на война“;

7. Създават се т. 24 и 25:

„24. предлага на президента на републиката да приведе в изпълнение държавния военновременен план в случаите по чл. 20;

25. предлага за утвърждаване от президента на републиката на процедури за дейността на Върховното главно командване“.

§ 6. В чл. 26, т. 31а думите „и/или модернизация на въоръжение, техника и оборудване“ се заменят с „на отбранителни продукти“.

§ 7. В чл. 27 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се т. 4а:

„4а. предложения за привеждане в изпълнение на стратегическите планове за действие на въоръжените сили или на части от тях;

2. В т. 8а думите „и/или модернизация на въоръжение, техника и оборудване“ се заменят с „на отбранителни продукти“;

3. Създава се т. 12:

“12. проект на процедури за дейността на Върховното главно командване;”

§ 8. В чл. 28, ал. 1 се правят следните допълнения:

1. Създава се т. 2а:

„2а. в случаите на нарушаване от безпилотно летателно средство на обозначените зони за сигурност над военни обекти и над войскови райони, както и над военни формирования и военни плавателни средства, разположени извън войсковите райони, когато експлоатацията на безпилотни летателни средства е забранена или ограничена;“

2. Създава се т. 3а:

“3а. в случаите на нарушаване от безпилотно плавателно средство на границите на забранени с навигационно известие до мореплавателите зони и пунктовете за базиране на военни плавателни средства;“

§ 9. В чл. 43, ал. 2 се правят следните изменения:

1. В т. 3 думите „и оперативна“ се заличават.

2. В т. 5 думата „война“ се заменя с „във военно време“.

3. В т. 8 думата „резерва“ се заменя с „отбраната на страната“.

§ 10. В чл. 53, ал. 2 думите „Във военно време“ се заменят с „В мирно и военно време“.

§ 11. В чл. 54, ал. 1, т. 2 след думата „операции“ се добавят „и за други дейности“.

§ 12. В чл. 56 се правят следните допълнения:

1. Създава се т. 2а:

“2а. възпиране съгласно планове по чл. 54 и поетите съюзни задължения в съответствие със сключените международни договори и споразумения;”

2. Създава се т. 10:

„10. откриване и неутрализиране на безпилотни системи, чрез използване на технически средства при защита на военни обекти и войскови райони, както и на военни формирования, техника и военни плавателни средства, разположени извън войсковите райони.“

§ 13. В чл. 85, ал. 1 се създава т. 5а:

“5а. предложенията до министъра на отбраната за изпълнението на задачи от стратегическите планове за действие на въоръжените сили или на част от тях;“

§ 14. В чл. 93, ал. 3 след думата „(старшини)“ се поставя запетая и се добавя „войници (матроси) и български граждани“.

§ 15. В чл. 94 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2, изречение трето се заличава.

2. Създава се нова ал.3:

„(3) Извън случаите по ал. 2 обучението за нуждите на Министерството на вътрешните работи и на други министерства и ведомства се извършва при условия и по ред, определени със съвместни инструкции на министъра на отбраната и на съответния министър или ръководител на ведомство“.

3. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

§ 16. В чл. 95 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 4 се изменя така:

„(4) Държавните образователни стандарти, по които се провежда обучение в професионалните колежи за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация по професии от професионално направление "Военно дело и отбрана", се приемат с наредба на министъра на отбраната съгласувано с министъра на образованието и науката, а националните изпитни програми и учебните планове се утвърждават от министъра на отбраната съгласувано с министъра на образованието и науката.“

2. Създава се ал.9:

„(9) Министърът на отбраната със своя заповед създава организация за провеждане на процедурите по валидиране по ал. 8.“

§ 17. В чл. 98 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 3 се изменя така:

„(3) Обучаваните военнослужещи в професионалните колежи за придобиване на IV-та степен на професионална квалификация от професионално направление „Военно дело и отбрана“ са кадети.“

2. Създава се ал. 3а:

„(3а) Обучаваните български граждани за придобиване на IV-та степен на професионална квалификация от професионално направление „Военно дело и отбрана“ за нуждите на Министерството на отбраната и на други министерства и ведомства са колежани.“

3. В ал. 4 думите „и кадетите“ се заменят с „кадетите и колежаните“.

4. В ал. 6 думата „курсантите“ се заличава.

§ 18. Член 99 се изменя така:

„Чл. 99. (1) Отстраняването и отписването на обучаваните от военните академии, висшите военни училища и професионалните колежи, се извършва при условия и по ред, определени с правилниците за устройството и дейността им, а на курсантите и колежаните, при условия и по ред, определени в наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2.

(2) Отстранените по дисциплинарен ред от военните академии, висшите военни училища и професионалните колежи се отписват от обучение, и не могат да възстановяват права и да бъдат приемани повторно.“.

§ 19. В чл. 108 се създава ал. 3:

„(3) С решението или с указа по ал. 1 се определят условията и редът за преминаването през и пребиваването на съюзнически въоръжени сили на територията на страната.”

§ 20. В чл. 109, ал. 4 думите „започва изпълнението на задачите” се заменят със „се изпълняват задачите”.

§ 21. В чл. 112 думите „започва изпълнението на задачите” се заменят със „се изпълняват задачите”.

§ 22. В чл. 114 се създава ал. 5:

„(5) Дейността на Върховното главно командване се осъществява въз основа на процедури, утвърдени с указ от президента на републиката по предложение на Министерския съвет.“

§ 23. В чл. 116, ал. 1 се създава т. 4:

„4. колежаните.“

§ 24. Член 119 се изменя така:

„Чл. 119. Изпълнението на договорите за обучение на курсантите във висшите военни училища и на колежаните в професионалните колежи се спира за срока на военновременната им служба.“

§ 25. В чл. 122, ал. 5 думите „започва изпълнението на задачите” се заменят със „се изпълняват задачите”.

§ 26. В чл. 135, ал. 2 след думата „курсантите“ се добавя „и колежаните“, а в края на изречението се поставя запетая и се добавя „който се определя с наредба на министъра на отбраната“.

§ 27. В чл. 138 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 2 се изменя така:

„(2) На курсантите във висшите военни училища се присвояват звания:

1. курсант;
2. курсант - младши сержант/курсант-старшина II степен;
3. курсант-сержант /курсант-старшина I степен;
4. курсант - старши сержант/курсант-главен старшина;
5. курсант-старшина/курсант-мичман;
6. курсант - офицерски кандидат - 1-ви клас.“.

2. Създава се ал. 3:

„(3) На колежаните в професионалните колежи се присвояват звания:

1. колежанин – редник 1-ви клас/матрос 1-ви клас;
2. колежанин – редник 2-ри клас/матрос 2-ри клас;
3. колежанин – редник 3-ти клас/матрос 3-ти клас;
4. колежанин – ефрейтор 1-ви клас/старши матрос 1-ви клас.“

§ 28. В чл. 141 се правят следните изменения:

1. В ал. 1, т. 5 се изменя така:

„5. не са привлечени като обвиняеми или не са подсъдими за умишлено престъпление от общ характер;“

2. В ал. 6, т. 3 числото „10“ се заменя с цифрата „3“.
3. В ал. 7 думите „Обстоятелството по ал. 1, т. 4“ се заменя с „Обстоятелствата по ал. 1, т. 4 и т. 5“.

§ 29. В чл. 142 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2:

а/ основният текст се изменя така:

„(2) Курсантите и колежаите, обучавани за нуждите на Министерството на отбраната, сключват с министъра на отбраната или оправомощено от него длъжностно лице договор за военна служба, в срока на който се включва срокът на обучението. За срока на обучението във висшите военни училища и в професионалните колежи курсантите и колежаите, обучавани за нуждите на Министерството на отбраната, се подготвят за изпълнение на военна служба като професия и им се осигуряват:“

б/ в т. 1:

аа/в буква „б“ думите „храна и“ се заличават;

бб/ създава се буква „ж“:

„ж) пътуване при отиване и връщане от ваканция на територията на страната веднъж в годината, при условия и по ред, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2.“

вв/ създава се буква „з“:

„з) храна и ободряващи напитки, а при изпълнение на задачи, свързани с учебния процес и подготовката им за изпълнение на военна служба като професия, извън постоянното им място за обучение – храна и ободряващи напитки или равностойността им в лева или евро – по норми, при условия, по ред и в размери, определени с акт на министъра на отбраната.“

в/ т. 4 се изменя така:

„4. ваканция и домашен отпуск за всяка учебна година, в размер, при условия и по ред, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2;“

г/ в т. 5 в края на изречението се добавя „или на професионалния колеж“.

2. В ал. 3, след думата „курсантите“ се добавя „и колежаите“.

3. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Курсантите и колежаите се повишават последователно в званията по чл. 138, ал. 2 и 3 при условия и по ред, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2.“

4. В ал. 5, след думата „курсанти“ се добавя „и колежаи“.

5. Алинея 6, 7 и 8 се изменят така:

„(6) Правата и задълженията на курсантите и колежаите се определят с наредбата на министъра на отбраната по чл. 135 ал. 2 и в договора за военна служба.

(7) Подборът на курсантите и колежаите за нуждите на други министерства и ведомства, техните права и задължения се определят със съответните инструкции по чл. 94, ал. 3 и в договорите по ал. 8.

(8) Курсантите и колежаите, обучавани за нуждите на други министерства и ведомства, сключват договор с министъра на отбраната и ръководителя на съответното министерство или ведомство или с оправомощени от тях длъжностни лица, в срока на който се включва срокът на обучението. За срока на обучението във висшите военни училища и в професионалните колежи курсантите и колежаите се подготвят за изпълнение на служба в други министерства или ведомства като професия и им се осигуряват доволствията по ал. 2.“

6. Създава се ал. 9:

„(9) Завършилите обучението курсанти и колежани за нуждите на други министерства и ведомства се зачисляват в запаса с военно звание "лейтенант", съответно "младши сержант/старшина II степен".“

§ 30. В чл. 144, ал. 4 се отменя.

§ 31. В чл. 156 се създават ал. 5 и 6:

„(5) При организационно-щатни промени въз основа на акт на Министерския съвет или на министъра на отбраната, или при пълна или частична ликвидация въз основа на акт на Министерския съвет или при съкращаване числеността на въоръжените сили или на отделни техни формирования по решение на Народното събрание, в интерес на службата военнослужещите може да се преназначат в съответствие с придобитата от тях квалификация на длъжности в същото или в по-високо длъжностно ниво.

(6) Заповедите за преназначаване на длъжност по ал. 2, 4 и 5 могат да бъдат обжалвани по реда на Административнопроцесуалния кодекс, като жалбата не спира изпълнението.“

§ 32. В чл. 157, ал. 2 се отменя.

§ 33. В чл. 160, ал. 2 думите „полковник/капитан I ранг“ се заменят с „до „полковник/капитан I ранг“, включително“.

§ 34. Създава се чл. 169а:

„Чл. 169а. Договорът за военна служба не може да се прекратява и военнослужещият да се освобождава от военна служба в случаите по чл. 162, ал.1, т. 1, чл. 163, чл. 166 и чл. 169 при образувано дисциплинарно производство и назначена служебна проверка по чл. 246, ал. 2 във връзка с чл. 245.“

§ 35. В чл. 188а, изречение второ думата „висша“ се заличава.

§ 36. В чл. 190 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.
2. Създава се ал. 2:

„(2) Курсантите и колежаните, при подготовката им за изпълнение на военната служба, на службата в други министерства и ведомства като професия, имат право да носят и да използват служебно оръжие по ред, определен в наредбата на министъра на отбраната по чл.135, ал. 2 и уставите на въоръжените сили.“.

§ 37. В чл. 191 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1, т. 2 след думата „военнослужещ“ се поставя запетая и се добавя „курсант или колежанин.“.

2. Създава се ал. 5:

„(5) В мирно време курсантите и колежаните, при подготовката им за изпълнение на военната служба, на службата в други министерства и ведомства като професия, могат да използват служебно оръжие като крайна мярка в случаите, при условията и по реда на ал. 1-3.“.

§ 38. В чл. 194 се правят следните изменения:

1. Ал. 5 се изменя така:

„(5) Служебното време над нормалната му продължителност до общата продължителност по ал.2 не се компенсира с намалено служебно време.“

2. Ал. 8 се отменя.

§ 39. В чл. 195, ал. 4 думите „чл. 194, ал. 8“ се заменят с „чл.196а“.

§ 40. Член 196 се изменя така:

„Чл. 196. (1) Когато военнослужещият изпълнява дежурство, с изключение на случаите по чл. 195, ал. 4, но е назначен на длъжност, за която носенето на дежурство не се включва в основните му функционални задължения, той получава допълнително възнаграждение по чл. 214, ал. 1, т. 1, осигурява му се междудневна почивка от 12 часа и междуседмична почивка не по-малко от 36 часа и се компенсира с намалено служебно време непосредствено след положеното дежурство, както следва:

1. с 8 часа, когато дежурството обхваща повече от 12 часа в делничен ден;

2. с 16 часа, когато дежурството обхваща повече от 12 часа в почивен или празничен ден.

(2) По изключение поради обоснована необходимост или неотложни служебни причини се допуска компенсирането с намалено служебно време по ал. 1 да се извърши до два месеца след края на календарния месец, в който е положено дежурството.

(3) Когато компенсирането или част от него не е извършено до изтичане на срока, посочен ал. 2, независимо от причините за това, правото на ползването му се погасява по давност.

(4) При освобождаване от военна служба и обективна невъзможност за осигуряване на намалено служебно време в срока по ал. 2, на военнослужещия се изплаща обезщетение за некомпенсираните часове в рамките на съществуващото му правоотношение по изпълнение на военната служба.

(5) Обезщетението по ал. 4 се определя на база на основното месечно възнаграждение на военнослужещия, дължимо към датата на освобождаването от военна служба или отстраняване от длъжност.

(6) Обезщетението по ал. 4 не се облага с данъци.“

§ 41. Създава се чл. 196а:

„Чл. 196а. Редът за разпределяне на служебното време, за неговото отчитане и компенсиране с намалено служебно време в случаите по чл. 195, ал. 4 и чл. 196, ал. 1 и 2, и за изплащане на обезщетението по чл. 196, ал. 4, се определя с акт на министъра на отбраната.“

§ 42. В чл. 198, ал. 2 се изменя така:

„(2) Командирите и началниците са длъжни да осигуряват на военнослужещите ползването на платения годишен отпуск в съответната календарна година, освен ако ползването му е отложено по реда на чл. 198б“.

§ 43. Създава се чл. 198а:

„Чл. 198а. (1) При обоснована служебна необходимост, платеният годишен отпуск на военнослужещия се прекъсва еднократно от съответния командир/началник или оправомощени от тях длъжностни лица с писмена заповед, в която се посочват:

1. основанието за прекъсването;

2. времето и мястото за явяване на военнослужещия.

(2) Уведомяването на военнослужещия за прекъсване на платения му годишен отпуск се извършва по реда на уставите на въоръжените сили.

(3) При прекъсване на платения годишен отпуск по ал. 1 пътуването на военнослужещите до мястото на явяване и обратно до мястото на ползване на отпуска е за сметка на Министерството на отбраната.

(4) Остатъкът от отпуска се ползва веднага след отпадане на основанието за прекъсване въз основа на заповед на съответното длъжностно лице по ал.1.

(5) Когато на военнослужещия бъде разрешен друг вид платен или неплатен отпуск, ползването на платения годишен отпуск се прекъсва по писмен доклад на военнослужещия или на прекия му началник и остатъкът се ползва допълнително.“

§ 44. Създава се чл. 198б:

„**Чл. 198б.** (1) Когато нуждите на службата налагат, съответният командир/началник може да отложи за следващата календарна година ползването на част от планирания в графика по чл. 198, ал. 1 платен годишен отпуск.

(2) По писмено искане на военнослужещия ползването на част от платения годишен отпуск може да се отложи за следващата календарна година.

(3) Ползването на платения годишен отпуск може да се отложи когато през календарната година, за която се отнася, военнослужещият не е имал възможност да го ползва изцяло или отчасти поради участие в операции и мисии, военни учения, обучение, ползване на отпуск за временна неработоспособност, за бременност, раждане и осиновяване на дете или за отглеждане на малко дете, както и поради ползване на друг законоустановен отпуск.“

§ 45. Създава се чл. 198в:

„**Чл. 198в.** (1) Когато платеният годишен отпуск по чл. 197, ал. 1 и 2 или част от него не е ползван до изтичане на три години от края на годината, за която се полага, независимо от причините за това, правото на ползването му се погасява по давност.

(2) Когато платеният годишен отпуск е отложен при условията и по реда на чл. 198б, ал. 3 правото на военнослужещия на ползването му се погасява по давност след изтичане на три години от края на годината, в която е отпаднала причината за неползването му.“

§ 46. В чл. 202, ал.1, т. 2 думите „два дни след него“ се заменят с „два календарни дни непосредствено след него“.

§ 47. В чл. 202а, ал. 1, изречение първо след думите „на страната“ се добавя „с продължителност не по-малка от 90 дни“.

§ 48. В чл. 204 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Когато по силата на нормативен акт от определена дата се увеличават възнагражденията на военнослужещите и това увеличение не е включено в размера на brutното възнаграждение по ал. 1, се извършват съответните преизчисления на среднодневното brutно възнаграждение и разликата се доплаща.“

§ 49. В чл. 205а, ал. 1 се изменя така:

„(1) Съпругът/съпругата-военнослужещ на командирован служител на длъжност в задгранично представителство, международна организация или друга международна инициатива извън територията на страната има право на неплатен отпуск по време на командировката на служителя.“

§ 50. Създава се чл. 205б:

„Чл. 205б. (1) Съпругът/съпругата на командирован военнослужещ на длъжност в задгранично представителство, в международна организация или друга международна инициатива извън територията на страната има право на неплатен отпуск по време на командировката на военнослужещия, когато работи в държавната или общинската администрация в Република България, в организации на бюджетна издръжка или в търговски дружества с над 50 на сто държавно или общинско участие, както и в търговски дружества със златна акция на държавата.

(2) Времето на ползване на неплатен отпуск от съпругът/съпругата по ал. 1 се признава за трудов или служебен стаж.

(3) Вноските за здравно осигуряване на съпругът/съпругата по ал. 1 за времето, през което са в неплатен отпуск, са за тяхна сметка.“

§ 51. Член 207 се изменя така:

„Чл. 207. (1) Отпуските се ползват след писмено разрешение от съответния командир, началник или оправомощени от тях длъжностни лица.

(2) Отпуските за временна неработоспособност, за бременност, за раждане и осиновяване на дете се ползват на основание болничен лист и след уведомяване на съответния командир или началник.“

§ 52. Член 208 се изменя така:

„Чл. 208. Редът за разрешаване и ползване на отпуските, за тяхното отлагане и прекъсване се определя с правилника за прилагане на закона.“

§ 53. Член 210 се изменя така:

„Чл.210. Военнослужещите имат право на минимална непрекъсната междудневна почивка от 12 часа и минимална непрекъсната междуседмична почивка с продължителност 36 часа. Когато почивката не може да се ползва поради служебни причини, на военнослужещите се предоставя съответна почивка във време, определено от командира или началника, доколкото друго не е предвидено в този закон.“

§ 54. В чл. 215 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, в края на изречението се поставя запетая и се добавя „назначен на основна командна или материално отговорна длъжност.“.

2. В ал. 5 думите „основното месечно възнаграждение на замествания“ се заменят с „месечното възнаграждение за длъжността и притежаваното военно звание на замествания военнослужещ.“.

§ 55. В чл. 216 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 1 се изменя така:

„(1) Военнослужещите имат право на допълнително възнаграждение при временно изпълнение на задълженията на вакантна основна командна или материално отговорна длъжност в размер 25 на сто от месечното възнаграждение за вакантната длъжност и притежаваното от военнослужещия военно звание.“

2. Създава се ал. 4:

„(4) За времето на изпълнение на задълженията на вакантната длъжност военнослужещият продължава да изпълнява и задълженията на основната си длъжност.“

§ 56. В чл. 226з, ал. 1 след думата „курсантите“ се добавя „и колежаните“.

§ 57. В чл. 226к, изречение първо след думата „военнослужещ“ се поставя запетая и се добавя „курсант или колежанин“, а в изречение второ след думата „военнослужещия“ се поставя запетая и се добавя „курсанта или колежанина“.

§ 58. В чл. 227 се правят следните изменения:

1. Ал. 6 се изменя така:

„(6) Алинеи 1 и 5 не се прилагат при освобождаване от военна служба:

1. поради налагане на дисциплинарно наказание „уволнение“;

2. поради установяване на несъвместимост по чл. 188;

3. поради установяване на конфликт на интереси по Закона за противодействие на корупцията, с влязъл в сила акт;

4. на основание чл. 163 преди изтичането на първоначалния срок на военната служба по чл. 142, ал. 5, чл. 143, ал. 1 и чл. 144, ал. 3;

5. поради отказ на военнослужещия да подаде документи за проучване при условията и по реда на Закона за защита на класифицираната преди изтичането на първоначалния срок на военната служба по чл. 142, ал. 5, чл. 143, ал. 1 и чл. 144, ал. 3.“

2. В ал. 7 думите „ал. 1-6 се заменят с „ал. 1-5“;

3. В ал. 8 думите „ал. 1 -7“ се заменят с „ал. 1-5 и 7“.

§ 59. В чл. 233 се създава ал. 1а:

„(1а) Установяването на характера и степента на телесните повреди по ал. 1 се осъществява от военномедицинските органи.“.

§ 60. Създава се чл. 233а:

„Чл. 233а (1) При тежка телесна повреда, причинена при или по повод подготовката им за изпълнение на военната служба, на службата в други министерства и ведомства като професия, на курсантите и колежаните се изплаща еднократно парично обезщетение в десеткратния размер на базата за определяне размера на основното месечно възнаграждение за най-ниската длъжност на лицата по чл. 212, ал. 3, т. 2 при условия и по ред, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2.

(2) При средна телесна повреда, причинена при или по повод подготовката им за изпълнение на военната служба, на службата в други министерства и ведомства като професия, на курсантите и колежаните се изплаща еднократно парично обезщетение в шесткратния размер на базата за определяне размера на основното месечно възнаграждение за най-ниската длъжност на лицата чл. 212, ал. 3, т. 2 при условия и по ред, определени с наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2.

(3) Установяването на характера и степента на телесните повреди по ал. 1 и 2 се осъществява от военномедицинските органи.

(4) На съпругата (съпруга), децата и родителите на курсант или колежанин, загинал при или по повод подготовката му за изпълнение на военната служба, на службата в други министерства и ведомства като професия, се изплаща еднократно парично обезщетение в дванадесетократния размер на базата за определяне размера на основното месечно възнаграждение за най-ниската длъжност на лицата по чл. 212, ал. 3, т. 2. Обезщетението се изплаща на всеки правоимащ и получаването му не се смята за приемане на наследство.

(5) Обезщетенията по ал. 1, 2 и 4 не се облагат с данъци.

(6) Обезщетение по ал. 1, 2 и 4 не се изплаща, ако телесната повреда или смъртта са настъпили по време на ваканция, домашен отпуск, при самоволно отклонение или при умишлено причиняване на увреждането или смъртта.

(7) Лицата по ал. 1, 2 и 4 могат да търсят обезщетение и по общия исков ред. В този случай се дължи разликата между присъдената сума и полученото общо като обезщетение от Министерството на отбраната и от застрахователя.

(8) Дължимото обезщетение се намалява, ако пострадалият е допринесъл за увреждането.

(9) За изплатените обезщетения Министерството на отбраната има право на иск срещу лицето, което виновно е причинило увреждането или смъртта, или може да поиска издаване на заповед за изпълнение по реда на чл. 410, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс срещу това лице, когато вината му е установена с влязла в сила присъда.“

§ 61. В чл. 234 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Когато по силата на нормативен акт от определена дата се увеличават възнагражденията на военнослужещите и това увеличение не е включено в размера на брутното месечно възнаграждение по ал. 1, се извършват съответните преизчисления на среднодневното брутно възнаграждение и разликата се доплаща.“

§ 62. В чл. 239 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „провежда в“ се добавя „професионалните колежи и“

2. Ал. 2 се изменя така:

„(2) Войниците (матросите) се обучават за присвояване на първо сержантско (старшинско) звание в професионалните колежи.“

3. В ал. 3 в края на изречението се добавя „и професионалните колежи.“

§ 63. В чл. 260, ал. 6 думите „както и в случаите по чл. 260а, ал. 1“ се заличават.

§ 64. В чл. 260а се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 1, 2 и 3 се изменят така:

„(1) Курсантите и колежаите, обучавани за нуждите на Министерство на отбраната, отписани от обучение по реда, определен в наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2, или напуснали по собствено желание, възстановяват разходите за издръжка и обучение по реда, определен в чл. 260, ал. 4 и 6, за периода, в който са били обучавани.

(2) Лицата по ал. 1, отписани от обучение поради слаб успех или напуснали по собствено желание, могат да бъдат приети повторно по ред, определен в наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2 и не възстановяват разходите за издръжка и обучение по ал. 1.

(3) При повторно отписване от обучение по реда, определен с наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2, или напуснали по собствено желание, лицата по ал. 2 възстановяват разходите за издръжка и обучение по реда, определен в чл. 260, ал. 4 и 6, за целия период на обучение, в който са били обучавани.“

2. В ал. 4 думите „обучавани за нуждите на Министерството на отбраната,“ се заличават.

3. Създава се ал. 7:

„(7) Курсантите и колежаите, обучавани за нуждите на други министерства и ведомства, отписани от обучение по реда, определен с наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2, или напуснали по собствено желание възстановяват разходите за издръжка и обучение по реда, определен в чл. 260, ал. 4 и 6, за периода, в който са

били обучавани, пропорционално на Министерството на отбраната и на съответното министерство или ведомство.“

§ 65. В чл. 285а, изречение второ думата „висша“ се заличава.

§ 66. Създава се чл. 290в:

„Чл. 290в. (1) Съпругът/съпругата на граждански служител, командирован на длъжност в задгранично представителство, в международна организация или друга международна инициатива извън територията на страната има право на неплатен отпуск по време на командировката на гражданския служител, когато работи в държавната или общинската администрация в Република България, в организации на бюджетна издръжка или в търговски дружества с над 50 на сто държавно или общинско участие, както и в търговски дружества със златна акция на държавата.

(2) Времето на ползване на неплатен отпуск от съпругът/съпругата по ал. 1 се признава за трудов или служебен стаж.

(3) Вноските за здравно осигуряване на съпругът/съпругата по ал. 1 за времето, през което са в неплатен отпуск, са за тяхна сметка.“

§ 67. В чл. 295 се създава ал. 8:

„(8) Ал. 2 - 5 не се прилагат за гражданските служители, органи на изпълнителната власт по чл. 19, ал. 4 от Закона за администрацията.“

§ 68. В чл. 296 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 1 думите „определената месечна заплата за длъжност по чл. 295, ал. 2 за всяка година трудов стаж“ се заменят с „основната месечна заплата по чл. 295, ал. 3 за всяка година придобит трудов стаж и професионален опит;“

2. Създава се ал. 6:

„(6) На гражданските служители по трудово правоотношение в Министерството на отбраната, за които не се прилага чл. 107а от Кодекса на труда и на гражданските служители, органи на изпълнителната власт по чл. 19, ал. 4 от Закона за администрацията, се изплаща допълнително възнаграждение за прослужено време или трудов стаж и професионален опит - в размер не по-малко от 1 на сто върху определената основна месечна заплата за всяка година трудов стаж и професионален опит.“

§ 69. В чл. 297, ал. 1 в изречение първо, думите „чл. 296, ал. 1“ се заменят с „трудова правоотношение в Министерството на отбраната, Българската армия и в структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, за които не се прилагат Законът за държавния служител и чл. 107а от Кодекса на труда,“.

§ 70. В чл. 328, ал. 1, т. 1 след думата „военнослужещите“ се поставя запетая и се добавя „курсантите, колежаните“.

§ 71. В § 1 от Допълнителните разпоредби се правят следните допълнения:

1. В т. 1в след думите „Държавна агенция "Разузнаване" се добавя „Държавна агенция „Технически операции“.

2. Точка 2 се изменя така:

„2. „Тежко материално положение“ е това материално положение, при което лице по чл. 226з и чл. 298а, ал.1 не може или е затруднено да осигури основните си жизнени потребности и/или на членовете на неговото семейството, когато:

а) средноаритметичният месечен доход на всеки член на семейството за предходните 6 месеца е по-нисък или равен на линията на бедност, определена с акт на Министерския съвет; или

б) са налице по-високи доходи от тези по б. „а“, но поради направени разходи във връзка с трайно увреждане или установено трайно намалена работоспособност на лицето или на член на неговото семейство, или загуба на имущество по независещи от лицето причини, разполагаемият доход на член на семейството за предходните 6 месеца е по-нисък или равен на линията на бедност, определена с акт на Министерския съвет.“

3. Точка 5 се изменя така:

„5. "Оперативна готовност" е подготвеността на формированията и структурите за изпълнение на планове за операции на въоръжените сили.“

4. Създава се т. 8а:

„8а. „Загинали или претърпели телесна повреда курсанти или колежани при подготовката им за изпълнение на военна служба, на службата в други министерства и ведомства като професия“ са случаи, при които смъртта или телесната повреда е настъпила при действия или бездействия, които образуват съдържанието на подготовката на курсантите или колежаните за изпълнение на военната служба, съответно на службата в други министерства и ведомства като професия или конкретно поставена задача.“

5. Създава се т. 9а:

„9а. „Загинали или претърпели телесна повреда курсанти или колежани по повод подготовката им за изпълнение на военната служба, на службата в други министерства и ведомства като професия“ са случаи, при които смъртта или телесната повреда са настъпили при действия или бездействия, които не са елемент от съдържанието на подготовката на курсантите или колежаните за изпълнение на военната служба, съответно на службата в други министерства и ведомства като професия, но я предхождат или следват по време и са в пряка причинна връзка с нея.“

6. Създават се т. 36, 37, 38 и 39:

„36. „Домашен отпуск“ са случаи на отсъствие на курсантите или колежаните от учебни занятия, различни от ваканция, които са регламентирани в наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2 и са свързани с отсъствие, поради здравословни причини, установени от медицински органи, изпълнение на граждански, обществени и други техни задължения.

37. „Основна командна длъжност“ е командир/началник/ръководител на взвод, рота, батарея, батальон, дивизион, ескадрила, полк, бригада, база или друга структура от Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия, която е организационно и/или икономически обособена.

38. „Материално отговорна длъжност“ е длъжността, заемана от лица, които съхраняват, разходват или отчитат обществени парични или материални ценности.

39. „Войсови район“ е специална охраняема територия с находящите се в нея сгради и съоръжения, която е предназначена за разполагане на едно или няколко войскове формирования, въоръжение, техника или материални средства на въоръжените сили на Република България.“

§ 72. В § 7 от Преходните и заключителни разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Статусът на цивилните служители по служебно правоотношение в Националния военноисторически музей се урежда с този закон и Закона за държавния

служител, а на цивилните служители по трудово правоотношение – с чл. 107а от Кодекса на труда и с този закон.“

§ 73. В § 108 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн. в ДВ, бр. 98 от 2016 г.) думите „и чл. 144, ал. 4“ се заличават.

§ 74. § 7 от Преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн. в ДВ, бр. 38 от 2020 г.) се отменя.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 75. До издаването на акта по чл. 94, ал. 3 и чл. 142, ал. 7 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и чл. 47, ал. 4 от Закона за Министерството на вътрешните работи, се прилага съвместната инструкция по чл. 94, ал. 2, изречение трето от ЗОВСРБ (редакция - ДВ, бр. 81 от 2016 г.), доколкото не противоречи на този закон.

§ 76. Наредбата по чл. 135, ал. 2 се издава от министъра на отбраната в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон, като до издаването ѝ се прилагат издадените правилници за устройството и дейността на висшите военни училища и на професионалните колежи, доколкото не противоречат на този закон.

§ 77. В Кодекса за социално осигуряване /обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г.; Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г. – бр. 55 от 2000 г.; изм., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 21, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59 и 68 от 2006 г.; попр., бр. 76 от 2006 г.; изм., бр. 80, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., бр. 41, 52, 53, 64, 77, 97, 100, 109 и 113 от 2007 г., бр. 33, 43, 67, 69, 89, 102 и 109 от 2008 г., бр. 23, 25, 35, 41, 42, 93, 95, 99 и 103 от 2009 г., бр. 16, 19, 43, 49, 58, 59, 88, 97, 98 и 100 от 2010 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2011 г. – бр. 45 от 2011 г.; изм., бр. 60, 77 и 100 от 2011 г., бр. 7, 21, 38, 40, 44, 58, 81, 89, 94 и 99 от 2012 г., бр. 15, 20, 70, 98, 104, 106, 109 и 111 от 2013 г., бр. 1, 18, 27, 35, 53 и 107 от 2014 г., бр. 12, 14, 22, 54, 61, 79, 95, 98 и 102 от 2015 г., бр. 62, 95, 98 и 105 от 2016 г., бр. 62, 92, 99 и 103 от 2017 г., бр. 7 и 15 от 2018 г.; попр., бр. 16 от 2018 г.; изм., бр. 17, 30, 46, 53, 64, 77, 88, 98, 102 и 105 от 2018 г., бр. 12, 35, 83, 94 и 99 от 2019 г., бр. 26, 28, 51, 64, 69, 103 и 109 от 2020 г., бр. 12, 19, 21 и 77 от 2021 г., бр. 16, 18, 25, 51, 58 и 62 от 2022 г., бр. 8, 53, 66, 84, 85 и 106 от 2023 г. и бр. 2, 16, 27, 66, 67, 70 и бр. 82 от 2024 г., изм. и доп., бр. 25 от 2025 г., Решение № 6 на Конституционния съд на РБ от 5.06.2025 г. - бр. 48 от 2025 г./ в чл. 4, ал. 7 след думите „по време на задграничния му мандат“ се поставя запетая и се добавя „както и на командирован по реда на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България служител на длъжност в международна организация или в друга международна инициатива извън страната, за времето през което е пребивавал в чужбина по време на командировката“.

§ 78. В Закона за здравното осигуряване (обн., ДВ, бр. 70 от 1998 г.; изм., бр. 93 и 153 от 1998 г., бр. 62, 65, 67, 69, 110 и 113 от 1999 г., бр. 1 и 64 от 2000 г., бр. 41

от 2001 г., бр. 1, 54, 74, 107, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 50, 107 и 114 от 2003 г., бр. 28, 38, 49, 70, 85 и 111 от 2004 г., бр. 39, 45, 76, 99, 102, 103 и 105 от 2005 г., бр. 17, 18, 30, 33, 34, 59, 80, 95 и 105 от 2006 г., бр. 11 от 2007 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2007 г. – бр. 26 от 2007 г.; изм., бр. 31, 46, 53, 59, 97, 100 и 113 от 2007 г., бр. 37, 71 и 110 от 2008 г., бр. 35, 41, 42, 93, 99 и 101 от 2009 г., бр. 19, 26, 43, 49, 58, 59, 62, 96, 97, 98 и 100 от 2010 г., бр. 9, 60, 99 и 100 от 2011 г., бр. 38, 60, 94, 101 и 102 от 2012 г., бр. 4, 15, 20, 23 и 106 от 2013 г., бр. 1, 18, 35, 53, 54 и 107 от 2014 г. и бр. 12, 48, 54, 61, 72, 79, 98 и 102 от 2015 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2016 г. – бр. 20 от 2016 г.; изм., бр. 98 от 2016 г., бр. 85, 101 и 103 от 2017 г., бр. 7, 17, 30, 40, 77, 92, 102 и 105 от 2018 г., бр. 24, 99 и 101 от 2019 г., бр. 54, 67 и 103 от 2020 г., бр. 21 от 2021 г., бр. 18, 32 и 62 от 2022 г. и бр. 8, 13, 64, 66, 82, 84 и 106 от 2023 г., бр. 13 и 16 от 2024 г., Решение № 6 от 11.04.2024 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 36 от 23.04.2024 г., изм., бр. 39, доп. бр. 85 от 2024 г., изм. и доп., бр. 25 и 27 от 2025 г.) в чл. 40, ал. 3, т. 2 след думата „възраст,“ се добавя „курсантите и колежаните по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, както “.

§ 79. Закона за Министерството на вътрешните работи /обн. ДВ. бр.53 от 2014г., изм. бр.98 и бр. 107 от 2014г., изм. и доп. бр.14, 24, 56 и 61 от 2015г., изм. и доп. бр.81, 97, 98 и 103 от 2016г., доп. бр.13, 26, 58, 97 и 103 от 2017г., изм. бр.7, 10, 48, 55 и 77от 2018г., доп. бр.7, 17, 34 и 58 от 2019г., изм. и доп. бр.60 и 85 от 2020г., доп. бр.20 от 2021г., изм. и доп. бр.22, 56 и 62 от 2022г., изм. и доп., бр. 48, 67 и 84 от 2023 г., изм. и доп. бр. 18, 19, 33 и 70 от 2024 г./ се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 50а, ал. 1 се създава точка 4а:

„4а. провежда обучение на служители от други министерства и държавни институции, въз основа на подписано споразумение между министъра на вътрешните работи и съответния министър или ръководител на институцията.“

2.В чл. 172, ал. 2 думите „или оправомощено от него длъжностно лице“ се заменят с „и министъра на отбраната или с оправомощени от тях длъжностни лица“.

3.В чл. 174 се правят следните изменения и допълнения:

а) ал. 2 се изменя така:

„(2) Курсантите по чл. 156, ал. 3, отписани от обучение по реда, определен с наредбата на министъра на отбраната по чл. 135, ал. 2 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, напуснали по собствено желание по време на обучението, както и отказали след дипломиране да заемат съответната длъжност, възстановяват разходите за издръжка и обучение за периода, за който са били обучавани, пропорционално на Министерството на вътрешните работи и на Министерството на отбраната.“

б) в ал. 4 след думите „Разходите по ал. 1“ се добавя „и 2“;

в) в ал. 5 след думите „Разходите по ал. 1“ се добавя „и 2“.

§ 80. В Закона за електронните съобщения (обн. ДВ. бр. 41 от 2007 г.; изм., бр. 109 от 2007 г., бр. 36, 43 и 69 от 2008 г., бр. 17, 35, 37, 42 от 2009 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2009 г. – бр. 45 от 2009 г.; изм., бр. 82, 89 и 93 от 2009 г., бр. 12, 17, 27 и 97 от 2010 г., бр. 105 от 2011 г., бр. 38, 44 и 82 от 2012 г., бр. 15, 27, 28, 52, 66 и 70 от 2013 г., бр. 11, 53, 61 и 98 от 2014 г., бр. 14 от 2015 г.; Решение № 2 на Конституционния съд от 2015 г. – бр. 23 от 2015 г.; изм., бр. 24, 29, 61 и 79 от 2015 г., бр. 50, 95, 97 и 103 от 2016 г., бр. 58, 85 и 101 от 2017 г., бр. 7, 21, 28, 77 и 94 от 2018 г., бр. 17, 47, 74, 94 и 100 от 2019 г., бр. 28, 51, 62 и 69 от 2020 г.; Решение № 15 на Конституционния съд от 2020 г. – бр. 101 от 2020 г.; изм., бр. 105 от 2020 г., бр. 20 от 2021 г., бр. 15 и 32 от 2022 г., бр. 58 и 84 от 2023 г. и бр. 41, 70 и 79 от 2024 г., бр. 35 от

2025 г.), в чл. 301, ал. 3 думите „и по чл. 20 - 22 от Закона за Националната служба за охрана“ се заменят с „по чл. 20 - 22 от Закона за Националната служба за охрана и по чл. 56, т.10 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България“, а думите „на служба "Военна полиция" и на Националната служба за охрана“ се заменят с „на Националната служба за охрана, на служба "Военна полиция" и на други структури от въоръжените сили“.

§ 81. Законът влиза в сила от 01 януари 2026 г. с изключение на § 31, който влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.